

burg podnosząc jej niedocenione — według Ullmanna — przez Danilczuka zasługi dla rozwoju ruchu robotniczego w zaborze pruskim. Nie wyjaśnił on jednak przyczyny słabości tego ruchu, pominął także całkowicie złożony problem polskich robotniczych organizacji niesocjalistycznych. Przyjęte przez Ullmanna kryterium podziału na organizacje nacjonalistyczne i internacjonalistyczne problemu tego nie wyjaśnia, zwłaszcza że dla klasy robotniczej narodu uciskanego rozróżnienie nacjonalizmu i patriotyzmu jest bardzo nikłe.

W dniu 24 października odbyły się posiedzenia robocze podkomisji (Historii Śląska i Historii Pomorza, którą przemianowano w Podkomisję Historii Obszarów Północnych NRD i PRL) i całej Komisji. Oceniono stan realizacji planu współpracy naukowej, wymieniono informację na temat nauczania historii w Polsce i w NRD, wymieniono informacje o najnowszych publikacjach w zakresie historii oraz opracowano plan pracy Komisji i Podkomisji na rok 1968/1969.

Podjęto decyzję, że następna sesja Komisji odbędzie się w maju 1969 r. w Polsce.

Antoni Czubiński

IV KONGRES TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO NRD

W dniach od 9 do 11 X 1968 r. w Lipsku obradował IV Kongres Towarzystwa Historycznego NRD. Towarzystwo to zostało założone w 1958 r., obchodziło więc jubileusz 10-lecia swego istnienia. Skupia ono zarówno pracowników naukowo-badawczych, archiwistów, nauczycieli, jak i miłośników historii oraz działaczy kulturalno-oświatowych¹. W Kongresie brało udział około 1200 członków Towarzystwa oraz kilka delegacji zagranicznych (bułgarska, polska², radziecka³ i węgierska).

Obowiązki przewodniczącego DHG od 1965 r. pełnił wybrany podczas III Kongresu prof. dr G. Schillfert. Kolejne zebranie organizacyjne DHG odbyło się w dniu 10 października 1968 r. Przewodniczącym nowego prezydium został prof. dr Joachim Streisand. Na plenarnym posiedzeniu Kongresu w dniu 9 X 1968 r. wygłoszono dwa referaty: 1) prof. dr Ernst Diehl (Berlin), *Znaczenie rewolucji listopadowej 1918 r. w Niemczech*; 2) prof. dr J. Streisand (Berlin), *Obraz historii i świadomość historyczna w kształtowaniu rozwiniętych stosunków społecznych socjalizmu (Geschichtsbild und Geschichtsbewusstsein bei der Gestaltung der entwickelten gesellschaftlichen System des Sozialismus)*.

Na posiedzeniu plenarnym Kongresu przeprowadzono nad nimi dyskusję.

Dalsze obrady w dniu 10 i 11 października toczyły się w sekcjach, które omawiały następujące zagadnienia: 1) Znaczenie rewolucji listopadowej, 2) Rola świadomości historycznej w kształtowaniu się społeczeństwa socjalistycznego, 3) Strategia i taktyka burżuazji w walce pomiędzy imperializmem i socjalizmem, 4) Zjednoczenie Rzeszy Niemieckiej w 1871 r. — przyczyny i skutki, 5) Rozwój idei socjalizmu w niemieckim ruchu robotniczym w toku walki o demokrację, postęp społeczny i socjalizm, 6) Charakter i rola oraz historyczne znaczenie rewolucji naukowo-technicznej w walce ruchu robotniczego przeciw imperializmowi, 7) Antyimperialistyczna walka wyzwolenicza ludów Afryki, Azji i Ameryki o demokrację narodową, 8) Przedkapitalistyczne formacje społeczne, 9) Rewolucje okresu przejściowego od Średniowiecza do czasów nowożytnych.

¹ Zob. *Deutsche Historiker-Gesellschaft. Rechenschaftsbericht des Präsidiums (Wahlperiode 1965 bis 1968). Material zur Mitgliederversammlung der DHG am 9. Oktober 1968 in Leipzig.*

² W skład delegacji wchodził: prof. dr J. Dutkiewicz (przewodniczący), doc. dr A. Czubiński i doc. dr A. Mączak.

³ Na czele delegacji stał akademik W. M. Chwostow, w skład jej zaś wchodził: k. n. G. A. Bielow, D. S. Dawidowicz, J. S. Drabkin, I. P. Rachmanowa, R. M. Jliuchina, W. T. Fomin, I. S. Kremer.

Obrady w sekcjach toczyły się w dniu 10 października po południu i w dniu 11 października przed południem. Dyskusja miała bardzo bezpośredni i roboczy charakter. W każdej sekcji zabierało głos około 25—30 osób. Znaczna liczba osób zgłoszonych do dyskusji nie mogła w niej wziąć udziału ze względu na brak czasu. Niektórzy uczestnicy złożyli więc pisemne komunikaty do protokołu. Materiały Kongresu mają w najbliższym czasie ukazać się w druku.

Spośród delegacji zagranicznych najbardziej aktywny udział w obradach wzięli członkowie delegacji radzieckiej. W sekcji omawiającej znaczenie rewolucji listopadowej 1918 r. trzech spośród 30 dyskutantów reprezentowało historiografię radziecką, przy czym wystąpienie J. S. Drabkina na temat analogii i przeciwieństw zachodzących pomiędzy rewolucją 1917 r. w Rosji i rewolucją 1918 r. w Niemczech należało niewątpliwie do najciekawszych w toku obrad całego Kongresu⁴. W związku z 50-rocznicą wybuchu rewolucji listopadowej problematyka jej została wyeksponowana nie tylko na Kongresie, ale również w publicystyce⁵ i publikacjach naukowych NRD⁶.

Antoni Czubiński

⁴ J. S. Drabkin jest autorem kilku prac na temat rewolucji listopadowej (zob. recenzję w „Przeglądzie Zachodnim” nr 3/1968, ss. 231—235). Ostatnia praca Drabkina przetłumaczona została na język niemiecki i opublikowana w wersji szerszej niż oryginalna wersja rosyjska (J. S. Drabkin, *Die Novemberrevolution in Deutschland*. Berlin 1968).

⁵ Zob. np. *Die Novemberrevolution in Deutschland und ihre aktuellen Lehren. Thesen des Instituts für Marxismus-Leninismus beim ZK der SED*. „Neues Deutschland” z 29 IX 1968, ss. 3—5.

⁶ *Beiträge zur Geschichte der Deutschen Arbeiterbewegung*. Sonderheft zum 50. Jahrestag der Novemberrevolution; J. S. Drabkin, j.w.; *Illustrierte Geschichte der Novemberrevolution in Deutschland*. Berlin 1968; H. Wohlgemuth, *Die Entstehung der Kommunistische Partei Deutschlands 1914 bis 1918*. Berlin 1968.